

До разової спеціалізованої вченої
ради «Науково-дослідного інституту
публічного права»

Кірпи, 2А, м. Київ, 03035

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, доцента Овчарука Сергія
Станіславовича на дисертаційне дослідження Галуцько Олександра
Валентиновича на тему «Публічне адміністрування міграційних
процесів в державах-учасницях ЄС та Україні», подану на здобуття
ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081
«Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Україна не тільки географічно, ментально культурно, але юридично є членом Європейської спільноти. На сьогоднішній день таке юридичне оформлення полягає в міжнародно-правовому статусі кандидата в ЄС, що стало важливим кроком для України у європейській інтеграції, що відкриває нові перспективи у врегулюванні важливих внутрішніх питань, зокрема міграційних процесів. Це передбачає реформування сектору безпеки, впровадження європейських стандартів у боротьбі з корупцією, зміцнення верховенства права та забезпечення стабільного правового середовища для захисту прав громадян України за кордоном. Особливу увагу має бути приділено впровадженню законодавчих реформ, спрямованих на боротьбу з відмиванням грошей та комплексному реформуванню правоохоронного сектору, що безпосередньо впливає на ефективність контролю за міграційними процесами і наданням допомоги українцям, які перебувають у країнах ЄС.

В Європейському Союзі проблема нелегальної міграції практично стоїть другим викликом після російської гібридної агресії на західний світ більш того що ці два виклики якісно пов'язані. Так як країна агресор застосовує синхронізовану комбінацію військових та невійськових методів для підриву безпеки Західного світу. Основними інструментами є дезінформація та кібератаки для поширення хаосу і поляризації. Політизація енергетики є ще одним ключовим засобом, що дозволяє чинити тиск на європейські країни. Росія втручається у виборчі процеси та стимулює соціальну нестабільність, використовуючи слабкі місця демократичних систем. Міграційний аспект є одним із непрямих наслідків гібридної агресії росії. Через дестабілізацію регіонів, особливо у Сирії та Африці, росія сприяє зростанню міграційних потоків. Це призводить до кризи на кордонах європейських країн та підсилює соціальну напругу в державах-членах ЄС. Нелегальна міграція використовується як елемент соціального та політичного тиску, що впливає на внутрішню політику країн ЄС. Зростання кількості біженців та мігрантів часто стає каталізатором для посилення антиєвропейських настроїв та підтримки популістських рухів.

Крім того необхідно підкреслити, що лакуни в стратегії міграційних процесів в ЄС вже призвели до небезпечних явищ. Так одному з останніх досліджень Агентства Європейського Союзу з основних прав підкреслюється про зростання антисемітизму в країнах-членах Європейського Союзу безпосередньо впливає на настрої у європейських суспільствах. Особливої уваги заслуговує роль міграційних процесів, оскільки частина інцидентів пов'язана з окремими групами мігрантів, які вже тривалий час проживають у країнах Європейського Союзу. Загострення глобальних конфліктів для країн приймаючого регіону, які стикаються не лише з потоками нових біженців, а й із посиленням культурного та соціального напруження серед укорінених мігрантів. Антисемітські прояви часто відбуваються через непорозуміння,

релігійні відмінності чи стереотипи, що набувають поширення під впливом інформаційних кампаній та напруженої міжнародної ситуації.

Одночасно переважна більшість економік країн Європейського союзу потребують нових працівників. Забезпечити це за рахунок громадян країн учасниць Європейського Союзу як правило неможливо враховуючи демографічні кризи в цих державах. Найбільш гостро з цим стикаються відносно нові країни Європейського союзу економіки яких активно розвивається.

Окремі особливості означеної проблематики розкрили вчені у галузі права України та країн учасниць Європейського Союзу, а саме, В. Авер'янов, А. Берлач, М. Баламуш, Ю. Битяк, І. Бородін, Н. Бортник, С. Була, С. Біаджо, Т. Дракохруст, О. Дручек, К. Дімайо, Ф. Еммерт, В. Гаращук, Н. Гетьманцев, Л. Джаннетто, О. Кіріяк, С. Книш, М. Ковалів, А. Колодій, С. Константінов, С. Кривчук-Новак, І. Курило, Д. Левченко, Н. Мір, Н. Мороз, А. Новіченко, П. Ногейра, І. Озтурк, В. Олефір, А. Омельченко, С. Овчарук, І. Підберезних, Т. Панченко, А. Рігоні, Ї. Ріпма, Р. Сопільник, Б. Сімма, Ю. Сірій, С. Феддер, Е. Хілл, В. Хуммер, О. Чиріта, Л. Шнайдер, О. Яра та ін. Проте безпосередньо проблема публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та Україні не була предметом їхнього аналізу.

Викладене свідчить про актуальність обраної Олександром Галунько теми дисертації, її теоретичну і практичну значимість та вказує на логічність постановки і вирішення наукової проблеми щодо публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та Україні.

Обрання дисертантом проблематики дослідження узгоджується з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390) та

затверджена рішенням Вченої ради Інституту від 07 грудня 2020 року (протокол №14)

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації є обґрунтованими, переконливими та методологічно вірними, мають системний, комплексний характер і містять необхідну новизну.

Мета і завдання дослідження повною мірою узгоджуються з планом дисертації, визначені правильно та логічно співвідносяться з об'єктом і предметом дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується коректною методологією, використаною нормативною базою, фундаментальною теоретичною основою дослідження, що свідчить про належний рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічним підґрунтям дослідження стала сукупність адміністративного права і рекомендацій, вітчизняних та загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, а саме: системний метод; порівняльно-правовий метод; структурно-функціональний метод; метод узагальнення; формально догматичний метод; метод правового прогнозування.

Відповідно, під час здійснення дисертаційного дослідження, Галуцько Олександр Валентинович оволодів значною кількістю методів наукового пізнання, що дозволило йому повністю розкрити обрану проблематику.

У ході обґрунтування наукових положень, висновків сформульованих дисертантом, використано широке коло зарубіжних наукових джерел з адміністративного та процесуального права, міжнародного права, міграційного права тощо. Наукові джерела використані здобувачем переважно критично - з глибоким аналізом, коректною полемікою та аргументацією власного підходу до тих або інших положень, висновків чи пропозицій їх

авторів. Автором використано широку нормативно-правову базу, а також емпіричний матеріал, який ґрунтується на вітчизняній та європейській науковій літературі, публікаціях у наукових, навчальних періодичних і довідкових виданнях, аналітичних довідках за результатами моніторингу вебсайтів публічних органів влади, даних загальнонаціональних досліджень і на особистому досвіді здобувача.

Із урахуванням чіткого та послідовного формулювання мети і завдань дослідження, автором достатньо повно розкрито основний зміст теми, висвітлено найбільш актуальні її проблеми і зроблено наукові висновки, що мають теоретичне й практичне значення.

У цілому, аналіз дисертації дає підстави констатувати, що вона є самостійним, цілісним і завершеним дослідженням актуальної для науки адміністративного права, проблематики публічного адміністрування міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та Україні.

Дисертація написана юридичною науковою мовою та оформлена у відповідності до встановлених вимог. Матеріал викладений чітко, послідовно та доступно.

Дисертація відповідає науковій спеціальності, за якою здійснено дослідження. Повнота викладу в дисертації основних наукових положень, висновків і рекомендацій відповідає встановленим вимогам.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх значення. Наукова новизна отриманих результатів визначається обраною темою і колом розглянутих у дисертації питань. Дисертація є вагомим комплексним у вітчизняній правовій науці цілісним дослідженням, присвяченим публічному адмініструванню міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та Україні. Сформульовані та аргументовані автором результати дисертації є важливими у теоретичному та практичному аспектах, містять елементи наукової новизни і пропозиції щодо

удосконалення законодавства в частині врегулювання міграційних процесів.

Зокрема, автором уперше:

– сформовані наукові положення, що удосконалення публічного адміністрування міграційних процесів в Європейському Союзі та Україні має базуватися з урахуванням принципу попперовської фальсифікації, сутність якого полягає в тому, що політичні обмеження та інші заходи щодо іммігрантів мають базуватися не на суб'єктивній волі політиків, які реалізують свої популістичні гасла, а на науково виважених експертних висновках фахівців стосовно гуманітарних, соціальних, економічних, трудових та екологічних наслідків реалізації державної політики у міграційних секторах, скоригованих практикою правозастосування;

– здійснено комплексне узагальнення адміністративно-правового статусу Європейського агентства прикордонної та берегової охорони (Frontex) з урахуванням його місії (мети), як забезпеченні ефективного публічного адміністрування зовнішніми кордонами ЄС, захисті основних прав осіб, що перетинають кордони, та підтримці безпеки у межах Спільноти, завдань що включають моніторинг ситуації на кордонах, оцінку вразливості держав-членів, організацію навчань, боротьбу з транскордонною злочинністю, адмініструванням міграційними потоками, пошуково-рятувальні операції та забезпечення процесу повернення нелегальних мігрантів, повноважень співробітників Frontex, таких як перевірка документів, зняття відбитків пальців, виявлення контрабанди, затримання осіб, повернення мігрантів та права на застосування вогнепальної зброї з обмеженнями стосовно дотриманням загальних прав людини, етичних стандартів і норм міжнародного права;

– здійснено компаративістичний аналіз усіх спеціалізованих національних адміністративних органів держав-учасниць ЄС, які здійснюють публічне адміністрування міграційних процесів, який показує, що це національні органи з поліцейськими чи військовими повноваженнями,

підпорядковані міністерствам внутрішніх справ, з основними завданнями здійснення контролю за кордонами, боротьбою з нелегальною міграцією, контрабандою та транскордонне злочинністю, з певними відмінностями та здійсненням додаткових виконавчих функцій в деяких державах.

Дисертація містить низку інших цікавих та аргументованих положень, висновків і рекомендацій, у тому числі пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні.

Таким чином, ступінь новизни наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Викладені в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації характеризуються теоретичною та практичною значимістю та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового аналізу проблем публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – для вдосконалення чинного законодавства щодо публічного адміністрування міграційних процесів в Україні (додаток В до дисертації);

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права України» (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації достатньо повно викладені в опублікованих працях, зарахованих за темою

дисертації. Основні положення та результати дисертації відображено в 6 наукових працях, які видані у наукових виданнях, включених Міністерством освіти і науки України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, у зарубіжному періодичному виданні з юридичного напрямку та доповідей на наукових і науково-практичних конференціях. Основні наукові положення, висновки і пропозиції, сформульовані в дисертації, знайшли свій ідентичний виклад у публікаціях, зарахованих за темою дисертації, та відображають актуальність обраної теми дослідження, її наукову новизну, теоретичну та практичну значимість, а також є вагомим внеском дисертанта у розвиток науки адміністративного права.

Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. У дисертації та наукових публікаціях здобувача, які висвітлюють основні результати дослідження, відсутні ознаки академічної недоброчесності, такі як плагіат, самоплагіат, фабрикація чи фальсифікація. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в роботі, мають самостійний характер і базуються на особистих дослідженнях автора. У тексті роботи наведені коректні посилання на джерела інформації, що використовувалися при формулюванні ідей, розробок, тверджень чи даних. Дисертація відповідає вимогам законодавства про авторське право та прагне максимально достовірно відобразити результати власної наукової, навчальної чи творчої діяльності, а також застосовані методики дослідження і використані джерела.

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень дисертації. У цілому відзначаючи логічність і послідовність побудови дослідження, його новизну, обґрунтованість та аргументованість отриманих результатів, належний науковий рівень дисертації, потрібно звернути увагу дисертанта на певні положення, що викликають зауваження:

1. У розділі 2.3. дисертантом здійснено дослідження адміністративно-правового статусу адміністративних органів міграційних процесів у державах-учасниках ЄС, але не наводиться позитивних прикладів та корисних порад для їх застосування в Україні.

2. У дисертаційному дослідженні часто застосовується термін «лакуни», однак автор не вказав його значення для міграційної політики та чому обрав саме цей термін.

3. У розділі 1.3 автор здійснює дослідження принципів, серед яких на стр.65 вказує на принцип «попперівської фальсифікації», однак автор не пояснює, чи доцільно цей принцип застосовувати на теренах України.

4. У дисертації автор зазначив про нагальну необхідність залучення трудових мігрантів, що буде потребувати виваженої міграційної політики, яка має будуватися на засадах українського прагматизму. Доцільно було б дізнатися, що автор мав на увазі.

5. У розділі 3.2. та висновках дисертаційного дослідження дисертант пропонує надавати громадянство України після успішної соціалізації, але не розписує, що він має на увазі та до цього відносить.

Разом з тим, наведені зауваження, які стосуються дискусійних положень дисертації, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації та можуть бути основою для наукового обговорення під час її захисту.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Дисертація Галуцько Олександра Валентиновича на тему «Публічне адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні» є самостійною, завершеною науковою працею, що містить нові обґрунтовані та аргументовані результати, які у своїй сукупності є значимими для розвитку доктринальних основ публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні.

Дисертація на тему «Публічне адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні» відповідає вимогам до її оформлення,

встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор — Галуцько Олександр Валентинович - заслуговує, за результатами публічного захисту, на присудження їй ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач відділу Науково-дослідного
інституту публічного права

Сергій ОБЧАРУК